PETRI ARDUINI ... ANIMADVERSIONUM BOTANICARUM SPECIMEN: 1

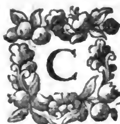
CLARISSIMO DOCTISSIMOQUE VIRO

JOHANNI MARSILIO

PHILOSOPHIÆ ET MEDICINÆ DOCTORI
SOC. REG. SCIENTIAR. ET REG. ANTIQUARIOR. LONDIN.
ET CÆSAR. PHYSICO-BOTANICÆ FLORENT. SODALI
IN PATAVINO GYMNASIO
BOTANICES PROFESSORI
PUBLICIQUE HORTI PRÆSIDI

PETRUS ARDUINUS

S. D.

CUM intellexi, te a Sapientissimis Rei nostræ Litterariæ Triumviris Patavini hujus Horti Præsidem, ac Botanices Professorem designatum, tanta animi lætitia sum affectus pro meo singulari in te studio, tuæque Humanitatis, ac Doctrinæ ad-

miratione, ut meum hoc Opuſculum tibi inſcriptum extare voluerim, monumentum qualecumque gratulationis meæ. Hunc tu, quo nuper auctus es, honorem, diuturnis, & aſſiduis univerſæ Philoſophiæ ſtudiis, ſumptuoſiſque ad eam excolendam itineribus es conſecutus. Litteraria Reſpublica, in qua fama tui nominis late pervagatur, dignum te Julii Ponteder æ (cui ego plurimum debeo) immortalis Viri Succeſſorem agnoſcet. Nunc utique Botanices Scientiam, Humano Generi perjucundam, atque perutilem, noſtro etiam ſub Cœlo ad ſummum veluti faſtigium perventuram ſperamus, quæ Optimi Principis munificentia nunc quam maxime cum ceteris Diſciplinis fovetur, & a te Clariſſimo Doctiſſimoque Viro docebitur; atque in dies magis non modo a Medicinæ Studioſis, ſed a Nobiliſſimis ac politiſſimis quibuſque viris impenſe coletur. Quis ignorat Patroni mei Humaniſſimi Marci Cornelii Torcellenſis Epiſcopi Botanicum Hortum Marlinghianum in Agro Tarviſino? cujus, credo, amœnitas Ejuſdem etiam Muſam excitavit, ut elegantiſſimum de amoribus Plantarum, ſecundum Sexuale Syſtema, Carmen conſcriberet. Quem vero latet, quid admirabili, ſingularique ingenio, maximiſque impenſis in eodem ſtudio colendo fovendoque perfecerit Me-

cœ-

cœnas meus Vir Patritius Philippus Farſetti ad Salam in Agro Patavino? Ibi enim omnes pæne, tam indigenarum, quam exoticarum Arborum, Herbarum, Florum, Fructuumque Species, pulchro ordine per ingens terræ ſpatium diſtributæ, Studioſis, atque Curioſis ſpectaculo ſunt, una cum magnis, exornatiſque Calidariis, Tepidariis, & Frigidariis (ut vocant), queis calidiorum climatum incolæ Stirpes, & difficilioris cultus egentes educantur, & adſervantur. Verum ne Venetiis quidem Horti deſunt omnigenis plantis divites, florentiſſimique, uti apud Franciſcum Patarolum Civem Doctrina, morumque ſuavitate præſtantem; atque apud clariſſimum Philoſophiæ, & Medicinæ Doctorem Leonardum Seslerum Horti Hiſtoriographum videre eſt. Hi omnes & Botanicen optime norunt, & ipſius Cultores, meque, ut tu ipſe facis, diligunt, omnique benevolentiæ genere complectuntur. Tuo itaque, ipſorumque tam præclaro ductus exemplo, Scientiam hanc magis magiſque amplexari conabor ad ejuſdem ſplendorem, veſtris auſpiciis, me quoque nonnihil conferre poſſe non deſperans. Utinam & Foſſilis Regni Scientia, quam Johannes frater meus, Vicetinis præſertim carus, tibique, aliiſque Doctis quamplurimis non omnino ignotus, ſummopere colit, ſimiles Patro-

nos

nos haberet. Is enim, cum non Geometriæ tantum, ſed & Chemiæ metallurgicæ, Mineralogiæ, Tellurifque Theoriæ maxime deditus ſemper fuerit, varia Germaniæ, & Italiæ loca, præſertim montana, mineralibus, & marinis petrificatis referta perluſtravit; multa tentamina (quibus etiam ego aliquando adfui) & obſervationes pæne innumeras fecit, ut Terræ ſtructuram, Foſſiliumque naturam detegeret. Quædam ex ſuis inventis, & obſervationibus patefecit in ſuis litteris hoc anno Venetiis editis, atque Sexto Tomo Novæ Callogerianæ Opuſculorum Collectionis inſertis; plura dumtaxat indicavit. Sequi ergo Fratrem me cogit indolis ab Stirpe ſimilitudo, extimulat amor. Interim meum hoc Plantarum Specimen Typis committo, quod ſi tibi eruditiſſimo Viro probabitur, majora, te Duce atque Auſpice, aliquando conabimur. Vale.

MO-

MONITUM.

BENEVOLE LECTOR.

V *Egetabilis Regni Scientiæ quadam naturæ propensione percupidus, adolescens adhuc Plantas omnes, mihi quærenti occurrentes, & colligere, & observare institueram. Quum autem mihi contigisset, ut Doctissimo, ac Celeberrimo Viro Johanni Francisco Seguierio in Botanicis peregrinationibus per Baldum montem comes essem, prima ab ipso Botanices rudimenta accepi, & clarissimo Julio Pontederæ, Viro immortalis nominis, ejus amico commendatus, & Patavium ascitus, Plantarum hujus Publici Horti commissam mihi custodiam suscepi. Tunc, & ipso celeberrimo Pontedera Præside mihi perhumaniter favente, & postquam, eo vita functo, ab Amplissimis Patavini Gymnasii Moderatoribus mihi uni hujus Horti, & Plantarum ipsius Indicem scribendi cura demandata fuit, id semper potissimum habui, ut si quid otii supererat, in observandis, & attente examinandis ejusdem Horti Plantis impenderem. Cui quidem rei cum navarem operam, contigit ut nonnullas novarum Stirpium species, ab aliis nunquam (ni fallor) nec descriptas, neque memoratas detegerem, pluresque alias ab aliquo Scriptore Botanico memoratas quidem, sed quarum icon, atque descriptio adhuc desiderabatur. Quare Botanices Studiosis me gratificaturum putans, leve aliquod animadversionum mearum specimen exhibere statui; ideoque aliquot ex iis Plantis descripsi. Quod accuratius ut facerem, ipsemet easdem, quoad*

inge-

ingenium meum ferre potuit, delineavi, atque in æs incidi, ne quid in iconibus hic exhibitis ad eas probe dignoscendas necessarium omitteretur. In tradendis tum nominibus, tum descriptionibus, eximii Botanicorum Principis Caroli Linnæi methodum sequi placuit. Ceterum non paucas meas observationes ad quamplurimas alias Stirpes spectantes, in aliud tempus reservare expedit, tum quia accuratiori egent examine, præcipue in locis ubi sponte nascuntur, tum quoniam nimiis fatigarer impensis, quas nequaquam vires meæ ferre nunc possent, si susceptum opus vellem perficere. Si enim unquam sors mihi, uti exopto, arriserit, ut per hasce nostras regiones Botanicam peregrinationem aggredi possim, nihil intentatum me relicturum spero, & ut complures Stirpes, quæ nunc fere negliguntur, e tenebris erutæ, in lucem proferantur; & ut Italis amplius exprobari nequeat, quod magis aliarum Regionum Plantis, quam suarum propriis addicti, Italiæ Plantas eo studio ac diligentia, qua opus est, nondum examinarint. atque descripserint. Tu interim, Humanissime Lector, hoc, qualecumque sit, Opusculum æqui bonique facias, & faveas industriæ meæ, Vale.

SAL-

SALVIA caule fructicoso, foliis ovato-sinuatis, crenatis, rugosis, hirsutis. Tab. I.

Peregrina est hæc Salviæ species, deque ejus patria certi nihil affirmare possum. Quatuor vel quinque ab hinc annis, e seminibus peregrinis in Horto Patavino nata est atque alta. Ejus figuram & descriptionem nullibi reperire potui, licet Auctores multos præcipuos, qui Botanicen pertractarunt, diligenter evolverim. Quamobrem eam hic referre statui ut novam Salviæ speciem, quæ mihi visa est digna, quæ omnibus Botanices studiosis innotesceret. Tota planta viscida, pilosa, & odorata est; summitati autem pilorum adhæret gutta limpida & viscosa, quæ totam plantam glutinosam reddit.

Caulem habet, pro ætatis ratione, nunc bipedalem, nunc tripedalem, erectum, fructicosum, in multos ramos divisum, quadrangulos initio, densis pilis obsitos, qui deinde in ligneam substantiam transeuntes quadraturam amittunt, teneriores autem rami & quadraturam & pilos retinent.

Ramuli hujusce plantæ nascuntur adversi, decussatim, seu cruciato situ, diviso & subdiviso, modo erecti, modo deflexi; foliis oppositis ad similem situm locatis, ovato-sinuatis, crenatis, rugosis, petiolatis, hirsutis, petiolis canaliculatis, persistentibus.

Extremos ramulos ambiunt verticillatim fere seni caliculi, pediculis brevibus donati.

Calyces maturi, qui interdum decidere solent (vid. figuram marginalem 2.) tubulati, striati, superne sensim ampliati, parum compressi, hirsuti, bilabiati; superiori labio tridentato, denticulis parvis breviter aristatis (b. b. b.): inferiori vero profundius bidentato (c. c.): denticulis aristatis: e quibus flores egrediuntur, brevi tubo, vix calyces superante, (vid. fig. 3.) hiantes, segmento superiori (d.) concavo, incurvo, emarginato; sub quo stylus brevior latet, in corniculos duos reflexos abiens: subter stylum vero stamina duo

longiora locantur, utraque ex quadam lingula e fauce corollæ prodeunte enata, quæ scilicet lingula iisdem staminibus clavi instar affigitur; extremitates superiores filamentorum (vid. fig. 5. *6.* g. g. g. g.) Antheris linearibus luteolis terminantur, extremitates inferiores dilatantur, (vid. fig. 5. *6.*) & in ima parte spuriis Antheris notantur (h. h. h. h.); inferius vero labium tripartitum est (vid. fig. 7. a. a. a. a.) Lacinia media majore, subrotunda, concava, emarginata.

Quæ ut clarius appareant, in figura 7. flos inferiori parte explicata seorsum appictus est. (fig. *6.*) stamina juniora ostendit, quæ magis reflexa sunt, & apicibus crassioribus donantur, quæque in sui medio lingulas utrinque habent (f. f.) flori non connexas. (in fi. 5.) conspiciuntur eadem stamina perfecta, ubi magis erecta fiunt, cum lingulis suis, quæ ut superius dixi, clavi instar staminibus inferuntur. (fig. 8.) stylum cum germine annexo demonstrat.

Cæterum flores pediculis brevibus hærent, & singulis verticillis binæ subsunt bracteæ foliaceæ, cordato — acuminatæ, virentes (vid. fig. 1. A. A.). Semina quatuor subrotunda. K. K.

SALVIA foliis cordato -- ovatis, serratis, rugosis: bracteis sub verticillis florum senis: calyci bus tridentatis. Tab. 2.

EX seminibus miscellaneis orta est hæc planta in nostro Horto Patavino, eaque ad insignem virum Julium Pontederam transmissa fuit sub hoc nomine, CHIA ALTERA: qui ob odorem CHIAM ALTERAM PSEUDO – ASPHALTITEM appellare consuevit. Sed quum animadverterim, falso admodum nomen Chiæ huic plantæ inditum fuisse, ideo eandem ad Salviæ genus referendam esse censui.

Radix ramosa, fibrosa, subfusca. Caules erecti, pedales, tetragoni, obtusi, striati, pilis albis deorsum reflexis vestiti.

Rami

Rami oppoſiti, cauli ſimiles, ſed breviores.

Folia oppoſita, cordato - ovata, ſerrata, petiolata, rugoſa, utrinque ſubhirſuta.

Spica oblonga, verticillis pluribus parum a ſe diſtantibus donata, & ſub unoquoque verticillo ſex bracteis inſtructâ, quorum duæ laterales lanceolatæ longitudine petioli florum, aliæ autem breviores ſubulatæ.

Calyces ſtriati, & in ſingulis verticillis ſuperioribus plerumque ſex, in inferioribus autem etiam duodecim nonnumquam reperiuntur: quorum, juxta longitudinem diſſectorum, dimidium ſuperius colore nigro - violaceo inficitur, inferius autem viridi; iique pilis gutta nigra viſcoſa terminatis præditi; ore vero tridentati, compreſſi, acuti, dente ſuperiore ſolitario ſurſum reflexo, inferioribus duobus acutis.

Corolla bilabiata, cœrulea: limbo, longitudine calycis: labio ſuperiore breviore, obtuſo, emarginato: inferiore trifido, ſegmentis lateralibus brevioribus, ſubrotundis, medio majore, patente, ſubbifido, baſi maculis duabus pallidis notata.

Filamenta duo ex fauce corollæ prodeuntia, ut in præcedente, ſub labio ſuperiore recondita. Antheræ lineares, cœruleæ.

Germen quadrifidum. Stylus filiformis, longitudine & ſitu ſtaminum. Stigma bifidum, reflexum, paullulum extra corollam prominens.

Semina quatuor ovata, ſubfuſca, ſupra convexa, ſubtus angulata.

Tota planta bitumen redolet.

Hoſpitatur in caldario biennis.

Ubi inventa ſit hæc planta, me prorſus latet: niſi nomen Chiæ ipſi impoſitum, ex Inſula Chio eam fuiſſe delatam, ſuſpicionem aliquam inducere poſſit.

A. Flos cum calyce. B. Calyx. C. Corolla, ſeu flos. D. Calyx apertus. E. Calyx cum flore anterius viſus.

TEUCRIUM foliis ovato -- crenatis, ſubhirſutis, petiolatis, caulibus ſpica flaveſcente piloſa terminatis. Tab. 3.

TEucrium hoc, cujus deſcriptionem aggredimur, apud nullos Auctores neque deſcriptum, neque pictum invenitur. Ejus ſemina miſſa ſunt pluribus ab hinc annis e longinquis regionibus ad hujus Horti Præfectum, quem honoris cauſa nomino, Julium Pontederam, qui, ut unuſquiſque audire potuit, CHAMÆDRYM FLORE LUTEO appellare conſuevit.

Verum accuratiori inſtituto a me examine, quum novam plantæ ſpeciem eam eſſe deprehenderim, ad Teucrii genus revocandam, ejus deſcriptionem & figuram tradendam curavi.

Quanam ex regione ad nos ea pervenerit, ut verum fatear, prorſus ignoro.

Caules pedales, atque etiam altiores habet, inflexos, ut plurimum, ex una radice prodeuntes, quadrangulos, ſubhirſutos, nodis diſtinctos, angulis tamen ita obtuſis, ut teretes fere appareant.

Folia ovato - crenata, ſubhirſuta, ſubtus ſubincana, ſupra viridia, ſplendentia, breviter petiolata, bina ac bina, ſemper inter ſe decuſſatim oppoſita.

Summi caules ſpica terminantur florum conferta, villoſa, e viridi flaveſcente, tot bracteis linearibus inſtructa, quot floribus; bracteæ vero eo ordine ab uno eodemque puncto enaſcuntur una cum florum petiolis, ut bracteæ deorſum vergant. (vid. fig. 1. a.)

Calyx monophyllus, quinquefidus, quaſi bilabiatus, inferiori parte gibbus, (vid. fig. 1. B. B.) in quinque inæquales lacinias diviſus: lacinia ſuperiore (c.) latiore, cordata, ſurſum reflexa: lateralibus duobus brevioribus, obtuſioribus, (D.) inferioribus acutioribus, ſurſum incurvatis E.

Corolla monopetala, ringens (vid. fig. 2. 3. 4.).

Tubus,

Tubus brevis. g.g.g. Labium ſuperius erectum, acutum, ultra baſim profunde bipartitum (h): Labium inferius patens, trifidum, laciniis lateralibus obtuſis; media majore, ſubrotunda, concava. (I. I. I.)

Filamenta quatuor (vid. fig. 2. 3. L. L.), quorum duo breviora, ſubulata, labio ſuperiore corollæ longiora, interque ejus diviſuram poſita, incurva, prominentia. Antheræ parvæ.

Germen quadripartitum. Stylus filiformis, ſitu & magnitudine ſtaminum. Stigma bifidum.

Semina quatuor ſubrotunda.

TEUCRIUM foliis cordatis, crenatis, petiolatis, ſpicis oblongis denſiſſimis, ex Hircania. Tab. 4. Martini Comment. Gott. 1752.

QUoniam de Teucriis ſermo incidit, operæ pretium me facturum putavi, ſi raram hanc & pulcherrimam Teucrii ſpeciem, quæ in Horto hoc noſtro Patavino colitur, deſcripſiſſem, ejuſque iconem exhibuiſſem, licet a Clariſſimo Martino in commentariis Gottingenſibus anni 1752. ejus figura & deſcriptio tradita fuerit, ut refert præſtantiſſimus Hallerus in ſua Enumeratione Plantarum Horti Regii & Agri Gottingenſis pag. 315., qui inter Chamædres Teucrium hoc collocavit. Hoc autem eo magis ad faciendum adducor, quod intelligam Commentarios Academiæ Gottingenſis apud nos adeo facile non reperiri, & idcirco hanc plantam non omnibus noſtris Botanicis poſſe innoteſcere.

E perenni repente radice ſurgunt caules ſeſquipedales, & bipedales, quadragoni, & quaſi rotundi, brachiati, molliter hirſuti, purpurei, emittentes folia invicem oppoſita, in caule alternatim ſita, cordato-elliptica, rugoſa, crenata, petiolata.

Rami ex alis foliorum undique aſſurgunt, ita ut tota planta ceſpitoſa ſit; ſinguli tandem caules longa & denſa ſpica terminantur,

florum

florum confertissima, purpurea, pyramidata, tot bracteis linearibus, quot floribus donata. Eo ordine bracteæ & florum petioli e communi puncto enascuntur, ut florum omnium petioli siti sint supra bracteas (vid. fig. 1. A.)

Calyx monophyllus, inferne gibbus. (vid. fig. 1. 2. B. B.)

Limbus bilabiatus, quinquepartitus, uno segmento superiore sursum verso, eoque cordiformi, majori, mucronato (vid. fig. 1. 2. C. C.) lateralibus obtusis, D. inferioribus rectis, acutis. E.

Corolla monopetala, ringens (vid. fig. 3. 4.). Tubus brevis, labium superius ultra basim profunde bipartitum F.; laciniis lunulatis acutis (g. g. g.) Labium inferius patens, trifidum: laciniis lateralibus parvis, obtusis: media majore, subrotunda, concava (vid. fig. 3. 4. h. h.)

Filamenta quatuor, ut in superius descripto.

Semina quatuor parva, rotunda, rugosa, fusca, sede circulo subalbido notata. (vid. fig. 5.)

Floret Mensibus æstivis, autumnali vero tempore semen perficit.

CHELONE foliis inferioribus ovato -- acuminatis, petiolatis, integerrimis: superioribus amplexicaulibus, lanceolatis, dentatis: corollis patentibus, bilabiatis. Tab. 5.

STirps hæc, quam descripturus sum, per plures annos in Horto hoc nostro alta fuit atque educata, eaque modo PSEUDO-DRACOCEPHALUM, modo PSEUDO-DODARTIA appellabatur.

Verum quum modo indicata nomina nullo modo huic plantæ convenire posse mihi viderentur, eam quoque ad trutinam revocare volui, idque quum magna adhibita diligentia fecissem, deprendi, eam, si ad ullum genus referri posset, ad Linnæi Chelones esse amandandam. Quod si hæc plantæ species a Linnæo observata umquam fuit, ea profecto nulla alia esse potest, quam species tertia

ab

ab eodem descripta, quæque multum cum nostra convenire videtur. Verum, si quod sentio fateri debeo, summopere vereor, ne Linnæus hanc stirpem virentem viderit, imo dubito, virum Clarissimum e specimine sicco eandem descripsisse, quod de multis stirpibus fecisse ipse quoque fatetur. Si enim eam examinare potuisset, in suo libro, quem NOVA GENERA PLANTARUM inscripsit, characteres omnes peculiares nostræ hujus plantæ adnotasset, quos ipse omisit, ut videre est in descriptione tum Chelonis Linnæi, tum nostræ. Quam ob causam facile adducerer ad credendum, Linnæum, quum tertiam Chelonis speciem descripsit, hujus nostræ non valde dissimilem describere voluisse. Hoc autem dubium meum eo magis confirmatur, quod idem vir Clarissimus pro synonymo non dedit eam plantam, quam DRACOCEPHALUM LATIFOLIUM LYSIMACHIÆ LUTEÆ FOLIIS vocavit Morisonus in Hist. 3. pag. 407. Sectione 2. Tab. XXI. fig. 2., quæ certe eadem est cum nostra, ejusque figura a Morisono tradita satis elegans, quantum a specimine sicco unquam fieri potest, exhibetur. Sed quum capsula hujus plantæ desit, nec descriptio, ob non visam virentem plantam, perfecta sit, eam illustrare, & Morisonianum laborem in majori luce collocare decrevi.

Radix perennis, repens, fibrosa, alba.

Caulis sesquipedalis & altior, rotundus, levissime hirsutus, inferne purpureus, superne viridis, brachiatus.

Folia inferiora ovato-acuminata, integerrima, petiolata, subtus interdum purpurea: petiolis ex continuatione foliorum usque ad basim alatis: caulina folia ovato-lanceolata, opposita, amplexicaulia, denticulata, utrinque glabra.

Ramuli terminantur pedunculo fere dichotomo: in prima dichotomia flores plerumque bini, propriis pedicellis.

Calyx (A. A.) monophyllus quinquepartitus: laciniis subæqualibus lanceolato-ovatis, parum reflexis (B. B.).

Corolla monopetala, ringens, (C. C.) pallide purpurea, externe subhirsuta. Tubus vix calyce longior, (D. D.) collo attenuatus, (E. E. D. D.) basi utrinque gibbosus. (F. F.) Faux inflata, oblonga, supra & infra gibbosa, (G. G.) interna parte inferiore barbata, striis purpureis notata. Limbus bilabiatus, patens:

La-

Labium ſuperius (H. H.) erectum, bifidum, obtuſum. Labium inferius (I. I.) ſuperiore latius, trifidum, paullo longius: laciniis ovatis, intermedia minore.

Filamenta quatuor, ſub dorſo corollæ recondita, quorum duo lateralia fauce extantia, (K. K.) Antheræ ovatæ, didymæ, coloratæ, inter ſe invicem oppoſitæ, labio ſuperiori incumbentes (L. L.). Rudimentum quinti filamenti intra tubum corollæ parti gibboſæ ſuperiori affixum, (M. M.) extremitate pectinatum (N. N.), deorſum inclinatum, in fauce labii inferioris reconditum (O. O.).

Germen ovatum; Stylus brevis. Stigma obtuſum.

Capſula ovata, purpurea, apice acuta, pungens, bilocularis, bivalvis, calyce longior (P. P.)

Semina plurima, angulata, fuſca. (q.).

CLYPEOLA perennis, foliis inferioribus petiolatis, cordato--angulatis: ſuperioribus amplexicaulibus, lanceolatis: ſiliculis unilocularibus, maximis, pendulis, monoſpermis. Tab. 6.

PLanta hæc, de qua dicturi ſumus, ſi Linnæanum Syſtema ſpectemus, jure ac merito Clypeolæ nomen vindicare ſibi videtur. Juxta enim Tournefortium ac Boerhavium, ad Jonthlaſpi genus referenda eſſet.

Ea a nullo uſque adhuc Auctore diligenter conſiderata fuit.

Ejus tantummodo iconem, ſed rudem illam quidem & imperfectam, primus omnium exhibuit Lobelius icon. 129. cui THLASPI PANNONICUM nomen dedit. Poſt Lobelium deſcriptionem, & figuram tradidit Carolus Cluſius in Hiſt. 2. pag. 130., nulla mentione facta Lobelii, ex quo, ut unuſquiſque videre poteſt, iconem omnino decerpſit, & THLAPSI MONTANUM I. appellavit.

Caſpar

Caſpar Bauhinus nomina a vetuſtioribus Auctoribus huic plantæ indita pro Synonymis dedit, eamque in ſuo Pinace vocavit THLASPI MONTANUM GLASTIFOLIUM MAJUS. pag. 106.

Chabræus in ſtirp. icon. pag. 293. appellat THLASPI FOLIO ALLIARIÆ FLORE NASTURTII AQUATICI, ALBO, QUADRIFOLIO. Moriſonus denique iconem exhibuit prorſus ſimilem ei, quam Cluſius tradidit, & deſcriptionem eandem Cluſii, paullum nomine mutato. THLASPI MONTANUM MONOSPERMUM GLASTI FOLIO ABSQUE SEPTO MEDIO, in Hiſt. 2. pag. 298. ſectione 3. tab. 18. fig. 34. dixit.

Verum cum icones & deſcriptiones ab Auctoribus uſque adhuc recenſitis memoriæ proditæ, non ſint ſatis accuratæ, iconem & deſcriptionem novam tribuam, & ad proprium genus revocabo.

Clypeola hæc plures ex eadem radice, perenni, tenui, albida, fibroſa, repente, caules profert reclinatos, pedales & altiores, glabros, in ſummitate ramoſos, quos folia alterna ſerie veſtiunt, quorum inferiora (num. 1.) cordato – angulata, petiolata, per margines raris & exiguis denticulis albidis obſita; ſuperiora vero (num. 2. 3.) amplexicaulia, lanceolata, integra, ſubcarnoſa, lævia, ſuperne viridia, inferne ſubincana, lepidio glaſtifolio C. Bauhini ſimilia, ſed minora, odore propemodum allii, qualia ſunt etiam ea, quæ ſtatim a radice prodeunt.

Flores in ſummis caulibus, & ramulis enaſcuntur initio plures, congeſti, deinde laxius diſpoſiti, albi, tetrapetali, petalis æqualibus, ſubrotundis, concavis. In florum medio ſtamina ſex, antheris ſimplicibus.

Calyces tetraphylli, decidui, foliolis ovato – oblongis; ſiliculis ſuborbiculatis, maximis, membranaceo – foliaceis, compreſſis, pendulis, monoſpermis, unicum in ipſo centro continentibus ſemen, flaveſcens, guſtu amaro & acri.

Majo menſe floret, Junio, & Julio ſemen maturat.

Invenitur in umbroſis locis Shihenſtiem, & qua itur ex ea arce ad Seneberg; nuſquam alibi a Carolo Cluſio obſervata fuit.

Ad nos ex alpibus Germanicis defertur.

A. Flos cum calyce anterius viſus.

B. – idem a latere viſus.

C C.

C. Pistillum cum staminibus.
D. Silicula.
E. Semen.

ALYSSUM caulibus frutescentibus, paniculatis, foliis lanceolatis incanis, margine leviter sinuato--undulatis, capsulis compresso--orbiculatis, bilocularibus, tetraspermis. Tab. 7.

NOn memini hanc Alyssi speciem vel descriptam, vel pictam observasse, nisi sit THLASPI LUTEUM LEUCOJI FOLIO Bocc. mus. 2. p. 78. Tab. 93. Sequentem in modum ab ipso describitur: *Alza questa pianta una spanna da terra, e trovasi nelle montagne di Norcia*. Hæc sunt quæ de hac planta memoriæ prodita sunt. Sed quum hæc descriptio sit nimium brevis, ejusque figura mala, ideo, quoad potero, plantam hanc illustrabo. Pro synonymis vero ejus mihi sunt ALYSSON CRETICUM SAXATILE, FOLIIS UNDULATIS, INCANIS, Tourn. coroll. 15. ALYSSON FOLIO LEUCOJI INCANO, FLORE LUTEO, Boerh. lugdb. p. 3. ALYSSUM FOLIIS LANCEOLATIS, INTEGERRIMIS, RADICIBUS CAULESCENTIBUS. Royen. lugdb. 332. n. 6. ALYSSUM CAULIBUS FRUTESCENTIBUS, PANICULATIS, FOLIIS LANCEOLATIS, UNDULATIS, INTEGERRIMIS, Linn. Spec. plant. 650. n. 4.

Radicem habet subalbicantem, pollicem crassam, ramosam, ex qua erumpunt caules palmares fruticosi, diffusi, inferne & superne attenuati, in medio vero incrassati, squamosi: squamæ & crassicies quædam, ubi anno fuerunt ante elapso folia, apparent: in extremitate caulium ramorumque multa circumferuntur folia, incana, ovato—lanceolata, per margines parum sinuata: prominentiæ sinuum interdum quodam denticulo exiguo notatæ sunt, inter folia surgunt cauliculi palmares subincani, superne alternatim ramosi, foliolis

liolis lanceolatis integerrimis, alternatis, sessilibus inducti.

Flores in summis caulibus & ramulis enascuntur, initio subumbellati, deinde paniculati, lutei, tetrapetali, petiolati, petalis æqualibus, subrotundis, patentibus: ungues petalorum calycis altitudinem metiuntur.

Calyces tetraphylli, externe hirsuti, decidui: foliolis quibusdam ovato — oblongis, obtusis, coloratis præditi, senis staminibus instructi, quorum duo opposita paullo breviora, gibba, vel denticulo introrsum basi inserto sunt donata. Pistillum brevi crescit in fructum orbiculatum, compressum, bilocularem, dissepimento membranaceo, valvulis hemisphæricis.

Semina quatuor compressa, margine membranaceo cincta, in centro pericarpii recondita.

Tota planta incana, & levissime tomentosa est; si vero lente vitrea inspiciatur, observatur setis minimis stellatim positis dense tecta.

A. Capsula integra.

B. — eadem aperta.

C. Semina

LEPIDIUM foliis inferioribus alternato -- pinnatis; pinnulis semicordatis, carnosis, glaucis: superioribus sessilibus, dentatis, apice ovatis. Tab. 8.

RArissimam exhibeo Lepidii speciem, de qua nullam plane mentionem apud rei Herbariæ scriptores reperire datum est.

Radice nititur bienni alba, crassiuscula, paucis fibris donata.

Caules inde surgunt pedales, teretes, levissime hirsuti, lignosi, ramosi: rami initio erecti, deinde flexuosi, & sine ordine diffusi.

Folia radicalia plurima, humisparsa, crassiuscula, glauca, impari — pinnata: pinnulis alternatim integerrimis, sessilibus, deorsum vix

Stipula petiolo opposita (A. A.), lineari — lanceolata.

Spicæ axillares, oblongæ pedunculis glandulosis, petiolis foliorum duplo longioribus (B. B.).

Bracteæ cordato — acuminatæ, limbo ciliatæ, deciduæ (C. C.).

Floris calyx (D. D.) monophyllus, tuberculis punctatus, quinque fidus: laciniis acutis, trinerviis, irregularibus.

Corolla papillonacea, pentapetala: Vexillum cœruleum, emarginatum, assurgens: Alæ albidæ, lunulatæ, obtusæ, vexillo breviores Carina dipetala, lunulata, obtusa, brevissima, apice cœrulea.

Filamenta decem in duo corpora coalita, quorum unum inferius germen involuit, alterum superius germini incumbit. Filamentum inferius, quod germen involuit, infra medium membranaceum, & cylindraceum est; longitudinaliter sursum dehiscit, atque inde in partes novem subulatas longitudine & flexura carinæ. Filamentum superius subulatum, rimam filamenti prioris cylindracei tegens, basi sua dehiscit a reliquis. Antheræ parvæ subrotundæ.

Germen lineare. Stylus subulatus, ascendens, longitudine staminum. Stigma obtusum.

Legumen longitudine calycis, apice compressum, ascendens, acuminatum.

Semen unicum reniforme.

Crescit in Regno Cilensi in America Meridionali.

E. Calyx cum legumine.

F. — idem cum flore a latere visus.

G. — idem anterius visus.

H. Filamenta.

I. Germen.

K. Legumen.

L. Semen.

Tota hæc stirps, referente eodem Fewillæo, vulneraria est, & cathartica. Incolæ regionis, in qua oritur, utuntur foliis adversus vulnera, cataplasmatis forma vulneribus imponendo. Decoctio ejusdem dysenteriam sistit, ejusque radix in aqua infusa vomitum ciet. Complures etiam infusione cinerum utuntur tanquam cathartico.

BU-

BUPHTHALMUM caule erecto, unifloro: foliis amplexicaulibus, dentatis: inferioribus ovatis, obtusis; superioribus lanceolatis, acutis. Tab. 12.

HAnc novam Buphthalmi speciem, quam leviter adumbratam exhibeo, in summitatibus montium Brixiensium invenit unus ex nostris Herbariis, eandemque duos ante hos annos ad me detulit. Quam ego statim quum diligenter examinassem, novamque Buphthalmi speciem esse intellexissem, in Horto Patavino omni studio colendam curavi. Verum, quod plerumque in his plantis contingit, sub nostro hoc cœlo brevi occidit. Quare ne hujusce stirpis figura & structura ex memoria imposterum elaberetur, quantum fieri potuit ex duobus fere siccis speciminibus ab Herbario ad me delatis, quæ penes me adhuc asservo, descripsi, atque ad magnitudinem naturalem delineavi. Nunc vero quoniam tulit occasio, ut nonnullas stirpes a me inventas descriptasque typis committerem, hanc quoque Buphthalmi speciem e tenebris eruere & in lucem proferre non inutile futurum existimavi.

Radix perennis, fibrosa, subfusca.

Caulis erectus, striatus, pilosus, pedalis altitudinis, ex cujus summitate flos unicus luteus prodit.

Folia alterna, amplexicaulia, obscure viridia, splendentia, venosa, denticulata, pilis ciliata: inferiora ovata, interdum emarginata; reliqua ovato — acuminata; superiora vero non amplexicaulia, sed sessilia.

Calyx communis duplicatus; exterior foliaceus: foliolis lanceolatis; lateralibus duobus majoribus: interior vero squamosus: squamis lanceolatis, imbricatis, ciliatis, inæqualibus.

Reliqua frutificatio Buphtalmis Linnæi prorsus similis; exceptis tantum seminibus, quæ tam in hermaphroditis, quam in femininis solitaria, oblonga, striata, parum compressa, margine integra, apice coronata.

A. Ca-

A. Calyx exterior foliaceus. B. Calyx interior imbricatus. C. Corolla. D. Flosculi, seu corollulæ hermaphroditæ. E. Semiflosculi, seu corollulæ femininæ ligulatæ. F. Semina.

ADMONITIO AD BIBLIOPEGUM.

In hoc libro icones singulæ inserendæ sunt suis locis, ut hic ordine notantur.

Infer. Icon.	Tab. 1.	pag. IX
	Tab. 2.	pag. X
	Tab. 3.	pag. XII
	Tab. 4.	pag. XIII
	Tab. 5.	pag. XIV
	Tab. 6.	pag. XVI
	Tab. 7.	pag. XVIII
	Tab. 8.	pag. XIX
	Tab. 9.	pag. XXI
	Tab. 10.	pag. XXIII
	Tab. 11.	pag. XXIV
	Tab. 12.	pag. XXVI

NOI REFORMATORI
Dello Studio di Padova.

AVendo veduto per la Fede di Revisione, ed Approvazione del P. *F. Gio: Paolo Zapparella* Inquisitor Generale del Santo Officio di Venezia, nel Libro intitolato *Petri Arduini Veronensis Horti Publici Patavini Custodis Animadversionum Botanicarum Specimen M. S.* non v' esser cosa alcuna contro la Santa Fede Cattolica, e parimente per Attestato del Segretario Nostro, niente contro Principi, e buoni costumi, concediamo Licenza a *Gio: Battista Conzatti* Stampator di Padova, che possi esser stampato, osservando gl' ordini in materia di Stampe, e presentando le solite Copie alle Publiche Librarie di Venezia, e di Padova.

Dat. li 28. Settembre 1759.

(f. ALVISE MOCENIGO 4. Cav. Proc. Ref.
(MARCO FOSCARINI Cav. Proc. Ref.
(FRANCESCO MOROSINI 2. Cav. Proc. Rof.

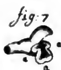
Registrato in Libro a Carte 23. al Num. 137.

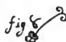
Gio: Girolamo Zuccato Segr.

Adi 3. Ottobre 1759.
Registr. nel Mag. Eccell. degli Esec. contra la Bestemia.

Gio: Pietro Dolfin Segr.

fig:3.d

fig:7

fig

k
k

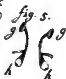
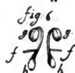

fig. 5.
g
g
h
h

fig 2.

fig 6
g
g
f
f
h
h

A
A

fig. 1.
a
c

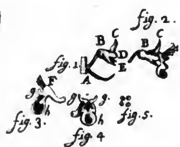

fig. 2.
g
I

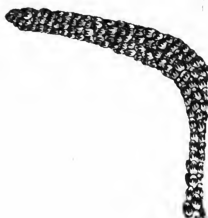

fig. 3.
g
I

fig. 4.
h
g
I

fig. 2.
B
C
D
E
B
C
fig. 1
A
F
g
h
fig. 3.
g
g
h
fig. 5.
fig. 4

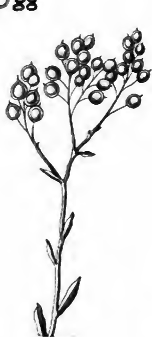

Tab. 6.

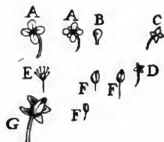

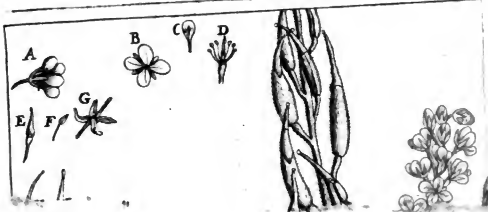
A B C 88

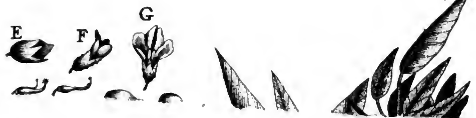

A
A
B
C
E
F
F
D
G
F

A
B
C
D
E
F
G

E
F
G

Tab. 12.

